

ZİLELİ ÂŞIK SADIK DOĞANAY'IN YİTMİYEN KENDİLİK ÇAĞRISI
YA DA
“VAY DÜNYA DÜNYA YALANSIN DÜNYA”

Dr. İbrahim TÜZER*

*“kendisinin ‘kendi’ olduğunu anladığında
kişi ‘kendi-siz’ olur...
bu en büyük sırdır.”
M. Upanisad*

I.

İnsan yaşamının esas gayesi, kendi karanlıklarını aydınlığa çıkarmak, eksikliklerini tamamlayarak zedelenmişliklerinin ıstırabını azaltmak ve kendini tedavi etmektir. İnsan, bunu başarabilmek için dünyayı, merkezine kendisini koyarak yeniden, “tamam” eder. Carl Gustav Jung, bu duruma “*dünyayı tamam-etme eylemi*” (Jung 2003: 9) adını verirken, bunu başarabilen insanı da “*yeniden doğuş*” (Jung 2003: 46–77) arketipi ile açıklar. Bu sürecin yaşanmasında en önemli etken, insanın sahip olduğu “ontolojik” kimliğidir. Jung’un ele almış olduğu “yeniden doğuş” kavramı, insanların çevresinde olan nesnelere baş edebilmesi için ruhuna kazandırdığı genişliği ve bunun için de geçirdikleri öznel değişim ile içsel dönüşümü ifade etmektedir.

Söz konusu edilen değişimin olabilmesi için insanın öncelikle “ontolojik” anlamda varoluşuyla ilgili bir endişe taşıması gerekmektedir. Burada da Martin Heidegger’in sözüne ettiği iki türlü temel varoluş şeklini hatırlamamız yerinde olur. Bunlardan birincisi “*otantik olmama*”/“var olmayı unutmama” durumu, ikincisi de “*otantik olma*”/“var olmayı düşünme” durumudur. (Steiner 2003: 75–83)

İnsanların varoluşsal kimliklerine dair sorumluluklarını sorgulamaya başlaması hayatı “farkındalık süreci”nde yaşayarak “otantik olma”sı yani “varlığı düşünme”si ile mümkündür. Bu süreçte insan, “var olmayı unutmama” durumundan “var olmayı düşünme” durumuna geçer. Söz konusu ikinci süreçte esas olan varlığın “gidiş”i değil “oluş”udur. (Yalom 1999: 54) “Var olmayı düşünme” sınırında hareket eden insan, eşyaya ve hâdiselere sıradan hayat olayları gibi bakmaz. Kendi olanaklarını ve sınırlarını keşfederek ne olduğunun “bilincine” varır. Onun için “var olanlar” ve “varlıkta olanlar” hep birer “oluş”un devamıdır.

Varlık şartıyla ilgili herhangi bir endişe taşımayan insan, yukarıda ifadeye çalışılan “tamam etme eylemi”ne kendi kimliğiyle katılamaz ve bu süreci başkalarından ödünçlediği kimliklerle veya “persona”sıyla bütünleşerek geçirir. Hâlbuki esas olan insanın kendi varlık şartlarına yönelebilmesi, “kendilik bilinci”ni elde edebilmesidir. Bu durum, Ortega Y Gasset’in ifade ettiği “*Benliğe Dalma*” durumu ile de birlikte düşünülebilir. Gasset “insanın nesnelere boyun eğmesine girerek yitip gitmemesinin ve çevresine hâkim olarak gelecekteki eylemlerini tasarlayabilmesinin ancak iç dünyasına çekilmekle mümkün olacağına işaret eder.” (Gasset 1999: 28–51) İnsanın iç dünyasına çekilmesi ise, kendi yapıp edebilirlik alanında hareket etmesi ve kendilik bilincine ulaşması demektir.

II.

Edebî metinlerde yer alan anlam birliklerinin nasıl anlaşılacağı/(anlamlandırılacağı), okurun metne yaklaşım tarzıyla yakından ilgilidir. Metne, Umberto Eco’nun tarif ettiği “*Örnek*

* Kırıkkale Üni., Fen-Edeb. Fak., Türk Dili ve Edeb. Böl., ibrahimtuzer@yahoo.com

Okur” (Eco 1996: 35) seviyesinden yaklaşarak onun anlamı tamamlanmaya çalışıldığında, sanatkâr tarafından farklı imajinatif değerler ve metaforlarla kurgulanmış olan metnin “derin yapısı” da ortaya çıkmış olacaktır. Bu süreçte okur, metni birçok kez okuyarak kendini yazarın satır aralarında bırakmış olduğu boşluklardan içeri dahil etmiştir. Yazarın/şairin, özellikle kendi dünyasını tamam etme edimine ilişkin örgülediği anlam birlikleri, bu derin yapı içerisinde yer alır.

1979 yılında vefat eden Zileli Âşık Sadık DOĞANAY'ın (Yardımcı 2004: 268) kaleme almış olduğu ve sıradan okuma ile bakıldığında kulağa hoş gelen bir türkü olarak görülen “**El Vurup Yaremi İncitme Tabip-1**” (Mistepe 2008: 41) adlı metin, derin yapısında farklı anlam birlikleri ile karşımıza çıkmaktadır. Şairin tüm içtenliğiyle dile getirdiği bu şiirin bizlerin dünyada bulunuyor olmasıyla, diğer bir ifadeyle insaniliğimizle örtüşen çok önemli yanları bulunmaktadır. Dünyayı, görmeyen gözleriyle kalben tamam etmeye çalışan şair, gören gözlerin körleştiği kuytuları çok ince bir dille ışılatmaya çalışmaktadır.

Doğanay'ın sözü edilen şiirinde yer alan söz dizimlerinin, metaforik ve imajinatif yapıları üzerinde durularak metnin derin yapısı çözümlenmeye çalışıldığında, yıllar öncesinden bize seslenen şairin bir tür “kendilik çağrısı” olarak adlandırabileceğimiz nağmelerine de kulak verilmiş olacaktır.

‘Herkesin bir derdi var durur içerisinde’: ‘Yare’den/Yarım’dan bütüne

Ali Ekber Çiçek tarafından 1970 yılında derlenen ve Nida Tüfekçi tarafından notaya alınan metin, nakarat olarak tekrar edilen bölümleri ve türkü olarak söylendiğinde dile getirilmeyen bir dördlüğü ile birlikte 6 bölümden meydana gelmektedir. Dörtlük esasına ve 11’li hece ölçüsüne göre kaleme alınmıştır. Şiirin ilk dördlüğünde Doğanay:

El vurup yaremi incitme tabip
Bilmem sıhhat bulmaz hicraneler var
Dert vurup da yarem eylersin derman
Her can kabul etmez viraneler var

diyerek, bir insanlık durumuna dikkat çeker. Bu durum, modern insanın fark etmediği, fark ettiği zaman ise ifade etmekten çekindiği, dile getirdiğinde kendinde var olan eksik bir tarafı açık etme endişesiyle sürekli olarak üstünü örttüğü “yarım olma/‘yare’li olma” halidir. Evet, kâinattaki her varlık, her yaratılmış olan, ayrı düşmüş olduğu “bütün”ün parçası olması dolayısıyla ‘yarım’dır. Bu yarımılıktan ötürü de ‘yare’lidir. Bundan dolayı sürekli olarak “bütün”e doğru hareket halindedir. Her birimiz kendi varlık dünyamızın çevresinde örmüş olduğumuz duvarlar içerisinde kalan “bütün”e doğru hamletmekteyiz. Ontolojik mevcudiyetimizi esas kılan ve varoluşumuzun sebebi haline getirdiğimiz o bütünü parçası olma yolunda bir yönelim halinde devam ettiririz hayatlarımızı. Ne zamanki o “bütün”e ulaşırız, kendimizi rahat ve mutlu hissederiz. Fakat çoğu zaman bu hareket halinden haberdar olmaksızın, yarımılığımızı/yareli oluşumuzu bile fark etmeden; ya da yöneldiğimiz “bütün”ün anlamını sorgulamadan “yaşamak”tan ziyade, kendimize/kendiliğimize yabancılaşarak “yaşayıp gideriz”. (İnam 199: 74)

Varlık şartı haline getirmiş olduğumuz “bütünler”, gelip geçici olan maddî kazanımlardan oluşuyorsa, yarımılığımız tam olarak bitmiş, ‘yare’imiz tam anlamıyla dinginliğe ulaşmış sayılmaz. Çünkü maddî kazanım olarak görülen nesnelere sonu yoktur. Bu ihtiyaçlar anaforu içerisinde insan, bir gün her şeyi geride bırakarak bu dünyadan göçüp gidecek olduğunu çoğu

zaman aklına getirmez. İşte Zileli Âşık Sadık Doğanay, **‘fanisin dünya, yalansın dünya’** diyerek hayatlarını sözü edilen ayıklık içerisinde geçiremeyen modern zamanın başkalaşmış, kendi özünden, kendiliklerinden uzaklaşmış insanlarına seslenir. Burada şairin en önemli dayanağı ve hareket noktası, kendi yaşanmışlığı diğer bir ifadeyle kendi “beni”dir. Doğanay, kendindeki ‘yare’den, beninden hareketle, kendi acısının ıstırabıyla insanlara seslenmektedir.

Metnin hemen başında dile getirilen ‘yare’li/yarım olma hali, devam eden dizelerde de söz konusu edilir ve şair **‘sıhhat bulmaz hicraneler var’** diyerek yarasının niteliği hakkında bilgi verir. ‘Yare’ ve ‘hicrane’ kelimeleri arasındaki şiirsel bütünlük aynı zamanda metnin alt anlam birliklerinde imajinatif bir bütünlük olarak da kendini bulur. Çünkü ‘hicran’ sözcüğünün diğer bir anlamı da “ayrılık”tır. Böylelikle “bütün”den ayrı düşmüş olmanın, yukarıda ifadeye çalıştığımız gibi “yarım” olmanın ‘hicranı’/‘derin acı’sı daha net hissettirilir.

Metnin giriş kapısı olarak kabul edebileceğimiz ilk dizeden, öncelikle ilk dörtlüğe ve daha sonra da şiirin bütününe yayılan bir hitap vardır. Doğanay’ın seslenişinin, çağrısının muhatabı olarak da okuyabileceğimiz bu durum **‘tabip’** özelinden, ruhlarını aydınlığa ulaştıramamış kendi kuyularının karanlığında yaşayanlara dek uzanır. Her ne kadar ‘yare’ ve ‘tabip’ sözcükleri ilk anlam değerleriyle ele alındığında birbirlerinin anlam dünyasına göndermede bulunuyor olsa da ‘incitme tabip’ ihtar, metnin içerisine dahil olmamıza davetiye çıkararak bizi farklı bir anlam katmanına yönlendirir. Şiirin derin yapısının teşekkül ettiği bu katmanda biz ‘tabip’ sözcüğünün imajinatif anlam değerlerini düşünmeye başlarız. Böylelikle bu kelime, anlamdan yoksun bırakılmış modern zamana yönelik yaşama biçimine ait bir olgu olarak karşımıza çıkar.

Şair sahip olduğu yaranın tedavisinin, gündelik kazanımların güdümünde tüketilen hayatlarla mümkün olamayacağını farkındadır. Metnin ikinci dizesinde **‘sıhhat bulmaz hicraneler’** söz grubuyla dile getirilen bu inanç öyle kesindir ki şair yarasına dünyayı bu tarzda algılayanlara mensup bir tabip tarafından uzatılacak olan eli, doğrudan ‘vurma’ eylemi olarak kabul eder ve incineceğini dile getirir. Âşık Doğanay’ın ihtiyacı içerisinde olduğu, yare’sinin tedavisi için arzuladığı derman ‘dert’tir. O ancak ‘dert vurup da derman eyler’. Tabipte ise derman olarak dert yoktur. Tam aksine tabip, dert çekmeği değil daha fazla rahatlık ve dertsizliği öngören bir hayatın mensubudur. Dolayısıyla modern zamanın insanlara sunmuş olduğu konformizmi ve bu dünyanın gereçlerini kullanır tabip. O artık hekim değildir. “Hakim” sıfatıyla kendi arasına, her şeyi aklın ve tekniğin emrine vermiş olan modern hayat girmiştir.

Doğanay, metnin ilk dörtlüğünün son dizesinde şiirin tonunu birden yükseltir ve **“Her can kabul etmez viraneler var”** diyerek yeni anlam alanlarına kapı aralar. Burada metnin başından beri dikkat çekilen **‘yare’, ‘tabip’, ‘sıhhat’, ‘hicrane’, ‘dert’** ve **‘derman’** kelimelerinin yanına **‘can’** ve **‘virane’** sözcükleri eklenir. Özellikle ‘can’ ve ‘virane’ kelimelerinin metaforik anlam değerleri, belirtilen diğer kelimelerin anlam alanlarına yeni boyutlar kazandırır. “İnsan” sözcüğünden çok daha fazla çağrışım alanına imkân veren ‘can’ kelimesi, aynı zaman da ‘bir hayatın sahibi olmak’, “hayat taşımak” anlamlarına da gelir. Hayatın, diğer bir ifadeyle bir ‘can’ın sahibi olduğunun şuurunu taşıyan Âşık Doğanay’ın bu noktadan sonra ‘virane’ olarak tanımladığı mekâna dikkat çekmesi önemlidir. Evet, her ‘can’ı kabul etmeyen ‘viraneler’ vardır. Bir can taşıdığına farkında olanlar için yaşanan mekânının fiziksel yeterliklerinden çok o canın ruhsal ihtiyaçlarına cevap veriyor olması önemlidir. Nitekim İnsanlar, yaşadıkları “ev”den/‘virane’den dünyaya bakar ve etraflarında olup biten her şeye bu “mekân”daki donanımları nispetinde anlam vermeye çalışırlar.

Gaston Bachelard'ın dediği gibi yaşanılan mekân, insan yaşamında kazanılmış şeylerin korunmasını sağlayarak bunların sürekli olmasını kılar ve insanı gökten inen fırtınalara karşı olduğu gibi, hayatında yaşadığı fırtınalara karşı da ayakta tutar. (Bachelard 1996: 35) Bu noktadan bakıldığında aşığın yaşadığı, bir 'can' sahibi olarak nefes alıp verdiği mekânın virane/yıkık-dökük olması çok fark etmez. Önemli olan 'can'ların ruhlarına nefes aldırabilecekleri bir mekân olmasıdır. Böylelikle metinde sözü edilen 'virane' maddî olarak yaşanan bir mekândan çok ruhsal bakımdan rahat edilen bir "yuva" olarak karşımıza çıkar. Metaforik anlamda ele alındığında ise "yuva"nın, insanı saran, sarmalayan ve kendine yönelerek sıradanlaşmaktan kurtulmasına olanak tanıyan özelliği ön plâna çıkar.

'Herkes'lerin içerisinde fark edilen giz: Yalan/Fani dünya

Sadık Doğanay şiirin ilk dördlüğünde, ifadeye çalıştığımız anlam alanlarıyla aslında farkındalık sürecine doğru yol aldığının işaretini vermektedir. Söz konusu olan bu farkındalık, metnimizin başında Heidegger'den ödünçleyerek işaret etmeye çalıştığımız "otantik olma"/"var olmayı düşünme" durumunda hareket edebilmenin öncelikli şartı olarak belirir. Şair, metnin türkü şeklinde okunduğunda nakarat olarak tekrar edilen dördlükte dile getirdiği hakikatle bu süreci tam olarak geride bırakmış olur:

Vay dünya dünya fanisin dünya
Vay dünya dünya yalansın dünya
Can ile cananı alansın dünya
Aşk ile pervane dönersin dünya

Dünyanın gelip geçici ya da Doğanay'ın ifadeleriyle 'fani' ve 'yalan' olduğu hakikati, modern dünyanın kabul etmek istemediği; modern insanın konformizmine bıçak gibi saplanan olumsuz bir olgudur. Dolayısıyla bu hakikatin sürekli olarak üstü örtülmeye, bir gün bu hayatın sona ereceğini aklına getirmek istemeyen kendine ve değerlerine yabancılaşmış modern insan tarafından unutulmaya çalışılmaktadır. Hayatın anlamını her gün yeniden yitirdiği bu dönemde, dünyanın 'fani' ve 'yalan' olduğunu bütün yalınlığıyla dile getirmek hem ciddi bir farkındalık hem de yaşanılan hayatın anlamına yönelik çok esaslı bir sorgulamadır. Doğanay'ın metninden bize ulaşan en esaslı hakikat ve en yalın gerçek budur.

Şairin sözünü ettiğimiz farkındalık sürecini aşmış olmasını akılda tuttuğumuzda metnin ilk dördlüğünde yer alan kelimelerin metaforik ve imajinatif anlam değerlerine yönelmemiz daha kolay olabilmektedir. Nitekim bu süreç, bizleri nesnelere ve hâdiselerin ilk anlam değerlerinden çok alt anlam birliklerine yönelmemizi zorunlu kılar. Bu eşiği atlayabilmiş bir 'can' olarak Doğanay, "beni"ni çevreleyen olaylara sıradan hâdiseler gibi bakmaz. Burada şairin biyografisindeki ya da yaşamış olduğu reel zamandaki büyük gerçeği hatırlamak yerinde olacaktır: Doğanay doğuştan âmâdır ve bu gerçeklik ister istemez şair ile dünyanın körleşmiş kuyuları arasına kalın bir perde indirir. Fakat bu inen perde Doğanay'ın beni'nin uyanık kalmasına bir engel teşkil etmez. Kalp gözünü sürekli ayık tutmaya çabalayan şair böylelikle gören gözlerin göremediği hakikatlere de ermiş olur.

Metinde 'can ile cananı alansın dünya' dizesiyle dünyada bulunuyor olanların kaçamadıkları ve er geç yüzleşmek zorunda kaldıkları bir mutlak gerçeğe işaret edilir. Bu gerçek ölümdür. Modern insan, Victor E. Frankl'ın işaret ettiği gibi *ölümün bizi benliğimizin asıl gerçekliğine uyandırdığını*, (E. Frankl 1999: 111) ve "var olmayı düşünme" durumuna çağırdığını unutmamıştır. Montaigne'nin çağlar öncesinde dile getirdiği "nasıl yaşanacağını öğrenmek istiyorsan ölümü düşün" (Montaigne 1995: 74) nasihatinin tam

tersine o, ölümü giderek hayatından daha çok uzaklaştırmaktadır. Fakat bu durum ölümün onun hayatından tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmez. Ölüm varlığını beğenilmeyen, çıplak ve önemini kaybetmiş bir “gerçek” olarak sürdürmektedir. Şiire yansıyan şekliyle ‘can’ı da ‘cananı’ da içerisine çeken ölüm olgusu, âşık Doğanay tarafından sükûnetle karşılanmış; hayatın içerisindeki asıl yeri sorgulandığından şaire kendine/kendiliğine yönelmesinde önemli kazanım alanları açmıştır. Gelip geçici olan kazanımların arkasını kovalayan modern zamanın insanı ise, ölüm gerçeğinin içerisinde saklı olan “giz”e sırtını dönüp iç dünyasını zenginleştiremediğinden kendilik vasfını da kazanamamaktadır.

Zileli Âşık Sadık Doğanay, metnin 2.dörtlüğünün son dizesiyle birlikte artık ayrı bir dünyanın sınırları içerisinde bulunuyor olduğunu net bir biçimde ortaya kor. **‘Aşk ile pervane dönersin dünya’** dizesi bize, şairin yaşam alanının reel olarak algılanan bu dünyanın çok ötesinde olduğunun işaretini vermektedir. Evet, şairin dünyasının etrafındaki her bir şey ‘aşk’ ile döner ve bir anlam kazanır. “Toplum içerisinde yaşayan bir yalnız olarak âşık” (Kılıç 2004: 186), hayatı modern algılama biçimlerinin çok uzağında yaşar ve kendisini maşukunda fena eder. Yazımızın başında ifadeye çalıştığımız “bir bütünün parçasına doğru hamletme” eylemi, sözü edilen ‘âşık’ın penceresinden bakıldığında tam olarak anlamını bulmaktadır. Zira âşık, Mevlâna’nın Mesnevî’sinde işaret edilen neyin sazlık denilen ana vatanından koparıldıktan sonra sürekli onunla bütünleşmek için inleyip durması gibi, ait olduğu bütüne/maşukuna ulaşma çabası içerisinde. Onun tüm mücadelesi bu eylemi ile kendi/kendiliği arasına giren dünya üzerinedir. Âşık dünyanın yalan ve fani olduğunu sürekli akılda tutup ondan vazgeçtiği ölçüde maşukunu diğer anlamda da kendiliğine yaklaşmaktadır.

Belki buraya kadar ifade ettiklerimizi söylemeyip, Doğanay’ı sadece “âşık” olarak tanımlasak onun duygu dünyasına ve hayatı algılayış biçimine doğrudan nüfuz edebilirdik. Fakat elle tutulmayıp gözle görülmeyenin algılanamadığı ve herhangi bir kıymet ifade etmediği modern dünyada Âşık Doğanay’ın duruşunun anlaşılması da güçleşecektir. Şair tam da burada, sözünü ettiğimiz tehlikenin farkına vararak metnin türkü olarak söylendiğinde dile getirilmeyen 3. dörtlüğünde şunları ifade etmektedir:

Teşebbüs yareler figana başlar
Cenabı Mevlam bilmem ne işler
Ol adûlar bize meyhur demişler
Daha bizden özge mestaneler var (Mistepe 2008: 43)

Var olmayı düşünerek dolayısıyla da anlamı sorgulanarak yaşanan bir hayatın dışarıda olan “dış”ta kalanlar tarafından anlaşılması mümkün değildir. Bu anlama faaliyetinin öncelikli şartı âşığın içerisine düştüğü durumu içeriden/“iç”ten kavramaya çalışmaktır. Bunun içinde “iç”e yönelmek; “dış”ta kalan dünyanın ‘fani’ ve ‘yalan’ olduğunu kavramak gerekmektedir. Aslında ârif olan ile ârif olmayan arasındaki en bariz özellik bu farkındalıktır. Âşığın durduğu yer “iç”tir. “İç” ise kalptir. Merkez noktadır. Âşık Doğanay’ın şiirinin en başında dile getirdiği ‘yare’nin tuttuğu; ‘virane’ye mekân olan yerdir.

Metinde **‘ol adûlar’** (ol adûlar) sözcüğüyle karşılanan “dış”takiler, âşığın nasıl bir yolda olduğunu fark edemeyenler; onun hayatı algılama biçiminin uzağına düşmüş olanlardır. Burada dikkat çeken husus, hayatı bu tarz algılama biçiminin “adûlar” yani düşmanlar tarafından anlaşılmasından sonra aşığa ‘meyhur’ (mey-hâr) sıfatını yakıştırmış olmalarıdır. “Dış”takilerin kendileri gibi sıradanlaştıramadıkları şaire “ayyaş” şeklinde yapmış oldukları itham, kendilik vasfından uzaklaşarak “herkesleşmek” (Gasset 1999: 171–174) kavramıyla da yan yana okunabilecek bir durumdur. Nitekim sıradanlık ve herkesleşme, kendinden olmayı

kendine benzetmeyi ya da kötölemeyi öngörmektedir. Fakat âşık Doğanay'ın hem bu yakıştırmaların ötesinde dünyada vuku bulabilecek her türlü eylemi '**Cenabı Mevlam bilmem ne işler**' diyerek tam tevekkül içerisinde Mevlâ'ya dayandırması; hem de '**daha bizden özge mestaneler var**' dizesiyle beni'ne bir paye vermemesi kendilik dolayımında elde etmiş olduğu kazanımı göstermesi bakımından önemlidir.

Aramak bulmaktır: İçsel yolculuk

Yukarıya alıntıladığımız dörtlüğün '**daha bizden özge mestaneler var**' şeklinde beliren son dizesi, şiirin son bölümüyle birlikte okunduğunda daha derin anlam alanlarına yönelerek zenginleşmektedir:

Dert ehli olanlar dergâha gelir
Elbette arayan dermanın bulur
Sadık der ki kim de ne var kim bilir?
Geşt ü güzâr ettim elde neler var

Şair, metnin başından bu yana sözünü ettiği ayıklığa, nasıl ulaşılabileceğinin sırrını böylelikle şiirin son dörtlüğünde işaret etmiş olur. Bu durum okuyucuyu sondan başlayarak metin üzerine tekrar bir yolculuğa çıkarmak demektir. Âşık Doğanay, son dörtlükte yer alan "aramak", "bulmak" ve "geşt ü güzâr etmek" kelimeleriyle, var olmayı düşünme durumuna geçip hayatı otantik bir tarzda yaşamanın ancak "aramak" ile mümkün olacağını işaret eder. Bu aynı zamanda insanın kendi içsel dünyasına doğru yapacağı bir yolculuktur. Aramanın, yolculuğun ilk şartı ise neyin ihtiyacı içerisinde olduğunun belirlenmesidir. Şair, bu ihtiyacının, 'yare'sinin farkında olan biri olarak arayacağının da gideceği yerin de bilincindedir. Ancak bu arama eylemi neticesinde '**özge mestaneler**' ve '**derman**' bulunabilir.

Dörtlüğün son dizesinde '**geşt ü güzâr ettim**' diyerek yapmış olduğu içsel yolculuğu akla getiren âşık; söz konusu olan terkibin yan anlam değerlerini de işaret etmektedir. 'Geşt ü güzâr etmek' "gezmek" anlamının yanı sıra "geçip gitmek" demektir. Bu söz dizimi, tevriyeli bir biçimde kullanılan 'el' sözcüğüyle birlikte düşünüldüğünde hem '**daha bizden özge mestaneler var**' dizesindeki kullanıma yaklaşmakta hem de sözünü ettiğimiz içsel yolculukla koşutluk kurarak zengin anlam alanlarına yönelmektedir. Yine 3. dizede şair, mahlâsı olan '**Sadık**' sözcüğü üzerinden çıkmış olduğu yolculuğa olan içten bağlılığını da işaret etmiş olmaktadır.

Âşık Doğanay, beni'nden hareketle tüm insanlara yöneltmiş olduğu kendilik çağrısının tonunu bu son dörtlükte iyice yükseltir. Fakat "**dert ehli olanlar**" söz grubuyla yöneltilen hitap, ne yazık ki son asrın insanların anlam dünyasında karşılık bulmakta zorlanır. Modern zamanın insanı hayatını, 'dert'ten ziyade 'keyf'e yönelik yaşadığı için aramayı da hiçbir zaman aklına getirmez. Çünkü o neyi kaybettiğinin bilincinde değildir. "**Dert ehli olanlar dergâha gel**"ip derman bulurken onun gidecek bir yeri de yoktur.

Zileli Âşık Sadık Doğanay'ın insanları kendi benliklerine doğru yapacakları yolculuklara çağırın ve üzerinden tüm yıpratıcılığıyla modern zamanlar geçse de yitmeyecek olan çağrısı, bizlere ulaşacak yollar aramaktadır.

Yeter ki sazın büyüğü nağmeleri arasından bu çağrıya kulak kabartalım.

KAYNAKLAR

- 1- BACHELARD, Gaston (1996), **Mekânın Poetikası**, (çev. A. Derman), İstanbul: Kesit Yay.
- 2- ECO, Umberto (1996), **Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti**, (çev. K. Atakay), İstanbul: Can Yay.
- 3- E. FRANKL, Victor (1999), **Duyulmayan Anlam Çılgılığı**, (çev. S. Budak), Ankara: Öteki Yay.
- 4- GASSET, Ortega Y (1999), **İnsan ve Herkes, “Benliğe Dalma ve Ötekileşme”**, (çev: N. G. Işık), İstanbul: Metis Yay.,
- 5- İNAM, Ahmet (1999) “Kaygı Gülü Açarken”, *Doğu Batı*, S.6, Y.2, Şubat-Nisan, s.73–91.
- 6- JUNG, Carl Gustav (2003), **Dört Arketip**, (çev. Z. A. Yılmaz), İstanbul: Metis Yay.
- 7- KILIÇ, Mahmut Erol (2004), **Sûfi ve Şiir**, İstanbul: İnsan Yay.
- 8- MİSTEPE, Ufuk (2008), **Ünzile Düşleri -Nota ve Sözleriyle Zile Türküleri-**, Zile: Zile Belediyesi Kültür Yay.
- 9- MONTAIGNE (1995), **Denemeler**, (çev. S. Eyüboğlu), İstanbul: MEB Yay.
- 10- STEINER, George (2003), **Heidegger**, (çev. S. Sahra), Ankara: Hece Yay.
- 11- YALOM, Irvın (1999), **Varoluşçu Psikoterapi**, (çev. Z.İ. Babayiğit), İstanbul: Kabalcı Yay.
- 12- YARDIMCI, Mehmet (1994), **16. Yüzyıldan Günümüze İz Bırakan Zileli Şairler**, Zile: Zile Belediyesi Kültür Yay.